

ГЛОТКІВКА ЩОГОЛЕВА

Erpobdella stschegolewi
(Lukin et Epstein, 1960)

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Безхоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Чорноморське узбережжя Кавказу, Крим.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність невелика. Причини змін чисельності не встановлені.

Особливості біології та наукове значення

Невеликі річки.

Морфологічні ознаки

Тіло звужується до переду від пояса, його передній кінець злегка розширений. Задня присоска вужча ніж тіло, добре розвинена. Тіло вкрите шкіряними сосочками. Забарвлення темно-оливкове. Максимальна довжина тіла 73 мм при ширині 8 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Лукін, 1962; Лукин, 1976; Neseemann, Neubert, 1999.

Автор: С.Ю. Утевський
Фото: С.Ю. Утевський

ПСЕВДОТРОХЕТА П'ЯТИКІЛЬЧАСТА

Fadejewobdella quinqueannulata (Lukin, 1929)

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Безхоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Ростовська обл. та Краснодарський край (Росія). В Україні ареал охоплює Харківську, Дніпропетровську та Чернігівську обл.

Чисельність і причини її зміни

Одна, рідше дві особини на 5–8 рослин *Sparganium erectum*. Причини зміни чисельності: зникнення та знищення тимчасових водойм, перетворення їх на постійні водо-

йми, які не пересихають. Ворогом є хижа велика псевдокінська п'явка *Haemoris sanguisuga*. Негативним фактором може бути забруднення водойм свинцем з мисливського дробу.

Особливості біології та наукове значення

Мілкі водойми, які частково або повністю пересихають на початку осені. Істотною умовою для псевдотрохети п'ятикільчастої є наявність вищих водних рослин *Sparganium erectum* та *Sagittaria sagittifolia*. Пазухи їхнього листа, як правило, є притулком для п'явок цього виду.

Морфологічні ознаки

Тіло широке, потовщене, проте до переду

від пояса поступово звужується. Задня присоска велика. Поверхня тіла гладенька, на спинній стороні є маленькі сосочки. Тіло коричневе або темно-сіре. Довжина тіла до 136 мм при ширині 11 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів, штучне відтворення.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

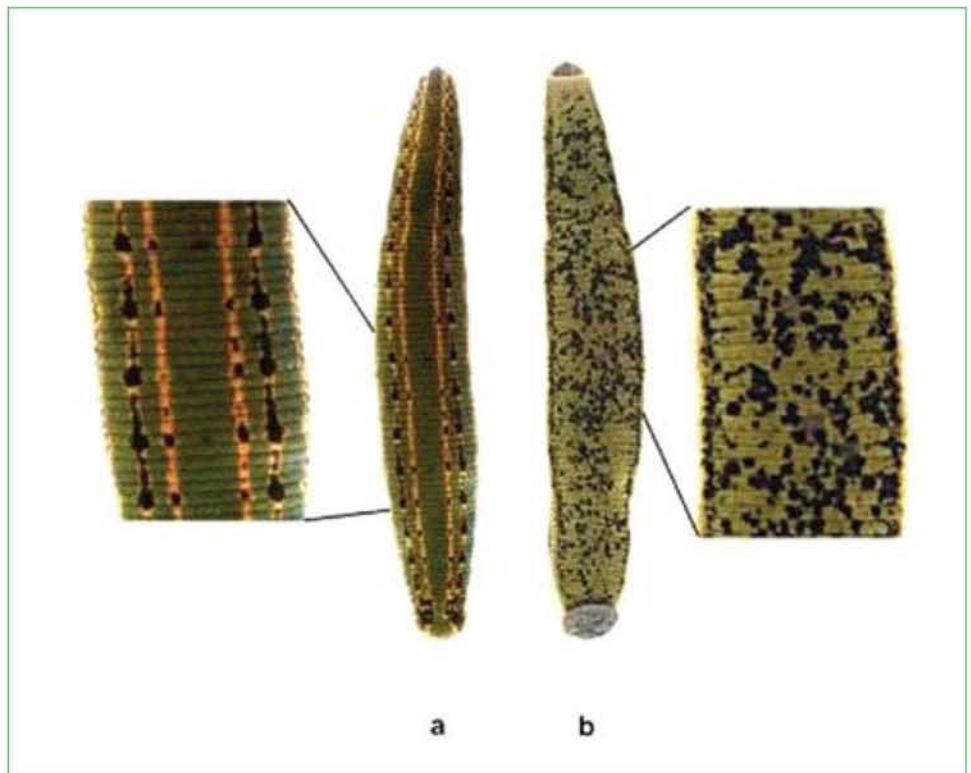
Лукин, 1929; Лукин, 1962; Утевский С.Ю., Гамуля, Утевский А.Ю., 1998; Утевский и др., 2000.

Автор: С.Ю. Утевський
Фото: С.Ю. Утевський

П'ЯВКА МЕДИЧНА

Hirudo medicinalis Linnaeus, 1758

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Беззоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Зх. та Центральна Європа, Литва. Пн. обл. України.

Чисельність і причини її зміни

В окремій водоймі популяція може досягати кількох тисяч особин. Причини зміни чисельності: масове виловлювання, забруднення і знищення водойм, меліоративні заходи.

Особливості біології та наукове значення

Ставки, водойми, що періодично пересихають, заплавні водойми, невеликі озера, річки з повільною течією. Існуванню виду сприяють наявність у водоймі жаб та відвідування його великими ссавцями (великою рогатою худобою та конями); відсутність ворогів — хижої великої псевдокінської п'явки *Haemopis sanguisuga*; наявність сприятливої для відкладання коконів узбережної смуги; достатнє прогрівання води.

Морфологічні ознаки

Тіло сплюснене, до переду звужується. Поверхня тіла вкрита маленькими сосочками. Забарвлення з характерним малюнком з оранжевих з нерівними краями та темних

смужок. Черевна сторона тіла без темних плям. Довжина тіла — 100–150 см, максимальна — до 25 см.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

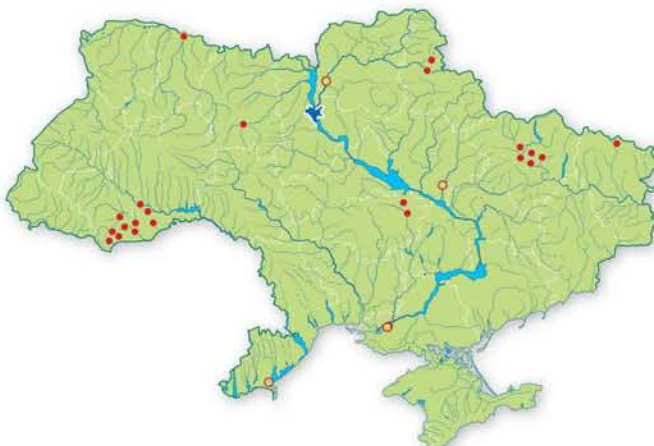
Збереження біотопів, штучне відтворення. Занесена до додатку II CITES, додатку III Бернської конвенції.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Розмножується в неволі в напівпромислових умовах.

Господарське та комерційне значення

Використовується в медицині: є джерелом цінного препарату — гірудину.

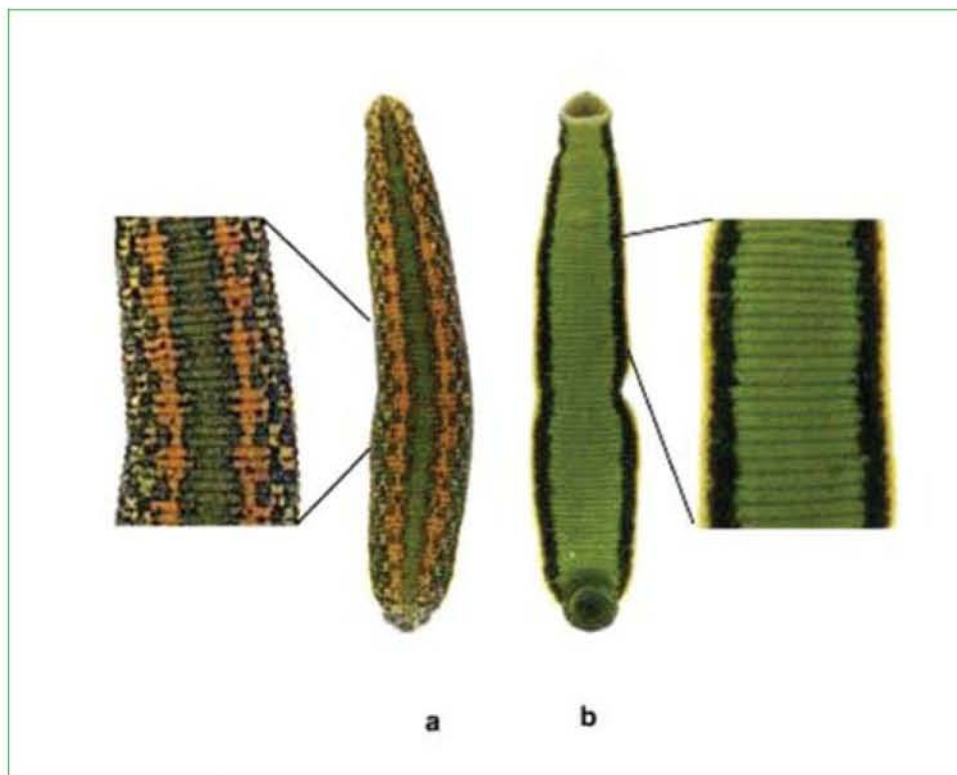

Основні джерела інформації

Запковене, 1972; Лукин, 1976; Nesemann, Neubert, 1999; Утевський і др., 2008.

Автор: С.Ю. Утевський
Фото: С.Ю. Утевський

П'ЯВКА АПТЕЧНА

Hirudo verbana Carena, 1820

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Безхоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Сх. Середземномор'я, Балкани, Молдова, Краснодарський край (Росія) та Вірменія, пд. України.

Чисельність і причини її зміни

В окремій водоймі популяція може досягати кількох тисяч особин. Причини зміни чисельності: масовий вилов, забруднення і знищення водойм, меліоративні заходи.

Особливості біології та наукове значення

Ставки, водойми, що періодично пересихають, заплавні водойми, невеликі озера,

річки з повільною течією. Існуванню виду сприяють наявність у водоймі жаб та відвідування його великими ссавцями (великою рогатою худобою та конями); відсутність ворогів — хижої великої псевдокінської п'явки *Haemopsis sanguisuga*; наявність сприятливої для відкладання коконів узбережної смуги; достатнє прогрівання води.

Морфологічні ознаки

Тіло сплющене, до переду звужується. Поверхня тіла вкрита маленькими сосочками. Забарвлення з характерним малюнком з оранжевих з нерівними краями та темних смужок. Черевна сторона тіла з темними плямами. Довжина тіла 100–140 мм. Ширина близько 20 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів, штучне відтворення.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Розмножується у неволі в напівпромислових умовах.

Господарське та комерційне значення

Використовується в медицині: є джерелом цінного препарату — гірудину.

Основні джерела інформації

Лукин, 1976; Neseemann, 1999; Утевский и др., 2000.

Автор: С.Ю. Утевський
Фото: С.Ю. Утевський

ТРОХЕТА ПОТАЙНА

Trocheta subviridis Dutrochet, 1817

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Безхоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Англія, Франція, Італія, Угорщина та Румунія. В Україні зареєстровано у заплаві Дністра.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність не встановлена. Причини зміни чисельності: меліорація і забруднення водойм.

Особливості біології та наукове значення

Невеликі, переважно проточні водойми. Може глибоко проникати у сиру землю, де ловить земляних черв'яків.

Морфологічні ознаки

Тіло сильно звужене в напрямку до переднього кінця. Передня третина тіла має майже циліндричну форму, в напрямку до заднього кінця все більше сплющується. Задня присоска середньої величини. Забарвлення тіла — від темно-сірого до чорно-коричневого. Максимальна довжина — 150–163 мм, ширина — 10 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Прендель, 1923; Лукін, 1962; Лукін, 1976.

Автор: С.Ю. Утевський
Фото: С.Ю. Утевський

ТРОХЕТА БИКОВСЬКОГО

Trocheta bykowskii Gedroyc, 1913

Таксономічна належність

Клас — П'явки (Hirudinea), ряд — Безхоботні п'явки (Arhynchobdellida).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Альпи, Карпати, Апенніни, Пд.-зх. Німеччина, Пд.-сх. Польща, Словенія, Хорватія. В Україні ареал виду охоплює Івано-Франківську, Тернопільську, Закарпатську обл. та Крим.

Чисельність і причини її зміни

У деяких водоймах чисельність може бути значною. Причини зміни чисельності: забруднення та знищення водойм.

Особливості біології та наукове значення

Живе в гірських потоках, струмках та невеликих річках.

Морфологічні ознаки

Тіло дуже видовжене, відношення ширини тіла до довжини 1 : 14. В передній частині тіло циліндричне. Задня присоска невелика. Поверхня тіла гладенька. Забарвлення світло-сіре з помітним жовтуватим відтінком. Довжина — 100–140 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Лукин, 1929; Лукин, 1962.

Автор: С.Ю. Утевський

Фото: С.Ю. Утевський